

Bir Zamanlar Tıp

İnsanlar tarih boyunca hastalıklara çareler aradılar, sağlıklarını korumaya çalıştılar. İyileşmek içinse çok değişik yöntemlere başvurdular. Bazen bitkiler, hayvanlar ve minerallerden ilaçlar hazırladılar; bazen de büyü yaptılar, tanrılara ve putlara yakardılar. Boş inançlar ve büyüler, tarih boyunca tıbbın gelişmesini olumsuz yönde etkiledi. Eski çağlarda insanlar hastalık ve ölümü doğal bir olgu gibi düşünmediler; tanrıların insanlara verdiği bir ceza sandılar. Daha da ileri gidip, hastalık ve ölüme kötü ruhlar gibi doğaüstü güçlerin neden olduğunu düşündüler. Bu yüzden doğru tedavi yöntemlerinin bulunması ve bunların uygulanması çok uzun zaman aldı.

Günümüzde de pek çok kişinin yakındığı şiddetli baş ağrıları tarihöncesi insanların da derdiydi. Bu deritten kurtulmak için ilginç yöntemlere başvuyorlardı. Örneğin, başı ağrıyan hastaların kafalarına çakmaktaşıdan yaptıkları kesici aletlerle küçük yuvarlak delikler açtılar. Böylece, kafatasının içine yerleştiğini düşündükleri kötü ruhları oradan kovduklarını sandılar.

Eski Mısırlıların tıbbı önemli katkıları oldu. Mısırlı hekimler, şifalı bitkilerden ve başka doğal maddelerden oldukça etkili ilaçlar ve merhemler hazırlıyorlardı. Ayrıca da çok iyi cerrahlar. Üstelik ölümlerini mumyaladıkları için insanın beden yapısı (anatomisi) konusundaki bilgileri ileri düzeydeydi.

Hint tıbbı günümüzden 3000 yıl kadar önce cerrahilikte oldukça ileri bir düzeye ulaşmıştı. Hintli cerrahlar daha o çağlarda bile bugünkülere çok benzeyen makas, bıçak, iğne ve pens gibi cerrahi araçları kullanıyorlardı. Cerrahlar bu araçlarla açık yaraları dikerlerdi, böbrek taşlarını alırlardı, hatta göz ameliyatları bile yapıyorlardı.

Çin tıbbının en az 4000 yıllık köklü bir geçmişi vardır. M.Ö. 2600 yılında yazılmış ilk tıp derlemesi, kan dolaşımı ve nabız ölçümü konusunda bilgiler içermektedir. Günümüzde birçok ülkede

kullanılan iğnelerle tedavi yönteminin (akupunktur) Taş Devri'nde Çin'de ortaya çıktığı düşünülüyor. O devirlerde Çinliler taştan ya da seramikten yapılmış iğneler kullanıyorlardı.

Yunan tıbbı, tarih boyunca Avrupa'yı çok etkilemişti. "Tıbbın babası" olarak bilinen Hippokrates eski Yunan tıbbının en büyük bilginiydi. Hippokrates, öğrencilerine, bir hekimin ilk görevinin hastalarına hiçbir biçimde zarar vermemek olduğunu öğretmişti. Onun öğrencileri,

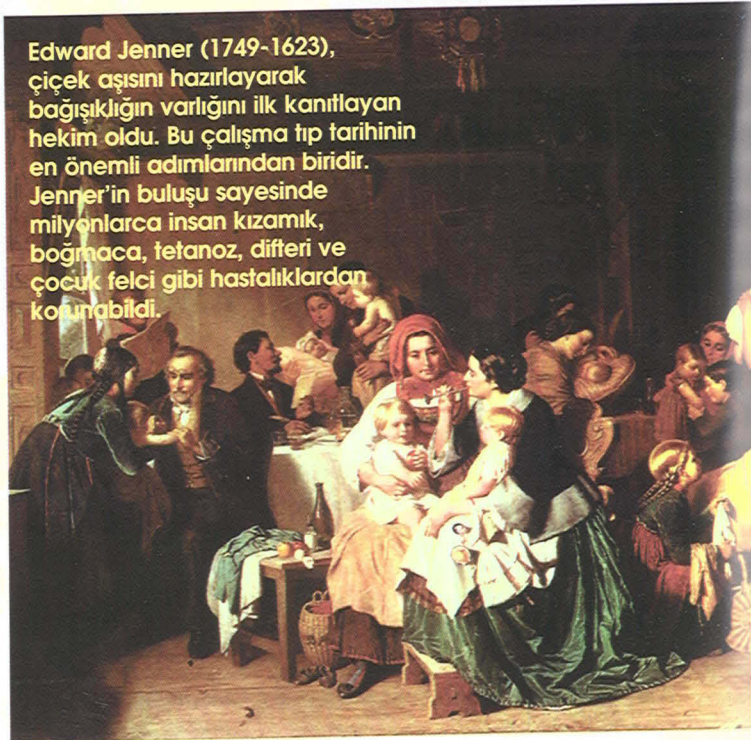
eğitimlerini tamamladıklarında, bütün hastalara yardım edeceklerine, kimseye zararlı ilaç vermeyeceklerine, hastalarının sırlarını sonsuza dek gizli tutacaklarına ve mesleklerini hiçbir zaman kötüye

kullanmayacaklarına ant içerlermiş. Günümüzde de mesleğe yeni başlayan hekimler bu "Hipokrat Yemini"ni ederler.

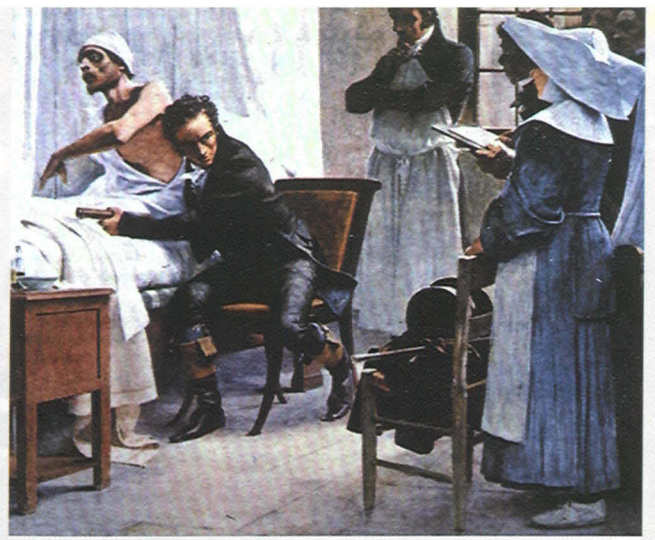
Roma İmparatorluğu dönemindeki hekimlerin en ünlüsü Galenos'tu. Tıptaki başarıları nedeniyle imparatorluk ailesinin hekimliğine getirilmişti. O çağda ölü insan vücutlarının incelenmesi yasaktı. Bunun için de anatomi çalışmalarını hayvan ölümleri üzerinde yapmak zorunda kaldı Galenos. Ama, yine de kasların ve damarların yapısına ilişkin çok değerli bilgiler edindi.

Edward Jenner (1749-1823), çiçek aşısını hazırlayarak bağışıklığın varlığını ilk kanıtlayan hekim oldu. Bu çalışma tıp tarihinin en önemli adımlarından biridir. Jenner'in buluşu sayesinde milyonlarca insan kızamık, boğmaca, tetanoz, difteri ve çocuk felci gibi hastalıklardan korunabildi.

Ortaçağ'da, dinin baskıcı etkisi arttı. Bu yüzden Avrupa'da bilimsel konularda çok az gelişme oldu. Bu nedenle bu dönem "karanlık çağ" olarak da adlandırılır. 11. yüzyılda yaşayan İbn Sina, İslam dünyasının en büyük bilginlerinden biriydi. İbn Sina farklı alanlarda çalışmış, bu alanlara yönelik yaklaşık 270 kitap yazmıştı. Son derece bilgili ve çok yönlü bir insandı. "El-kanun fi't-Tib" adında çok büyük bir tıp kitabı yazdı. Bu kitap 17. yüzyıla değin Avrupa'da tıp öğreniminde kullanıldı.

15. ve 16. yüzyıllarda, Rönesans ile birlikte Avrupa'da büyük bir değişim yaşandı. Zamanın büyük sanatçıları Leonardo da Vinci ile Michelangelo, insan bedenini incelediler. Bu incelemeler sonucunda gerçeğe çok yakın çizimler ve resimler yaptılar.

Fransız hekim René-Théophile Laënnec (1781-1826), beden içindeki sesleri dinlemek amacıyla kullanılan stetoskop denilen aleti buldu. Laënnec, bir kâğıdı boru biçiminde bükerek hastanın göğsüne dayadığında kalp ve akciğer seslerini çok daha iyi duyabildiğini fark etmişti.

Mikroplar ve bulaşıcı hastalıklarla ilgilenen bir bilim dalı olan bakteriyolojinin kurucusu olarak anılan Louis Pasteur (1822-1895), birçok hastalığın bakterilerden ileri geldiğini kanıtladı; zararlı mikroorganizmaları yok etmek için çeşitli yöntemler (pastörizasyon gibi) geliştirdi. Yaptığı en ünlü çalışma kuduz aşısını geliştirme olmuştur.

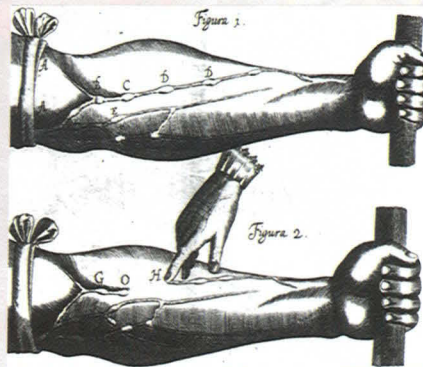
Paracelsus (1493-1541) adlı bir tıp bilimcisi, hastaları, sahip oldukları hastalığın belirtilerine benzer belirtiler yaratan ilaçlar kullanarak tedavi ediyordu. Bu yöntem, bedendeki doğal koruyucuları güçlendirerek bedeni iyileştirmenin, yani homeopatinin ilk biçimiydi.

Andreas Vesalius (1514-1564) adlı tıp bilimcisiyse anatomi alanındaki araştırmalarıyla zamanın en ünlü hocalarından biri sayılırdı. 1543'te, o zamana değin yazılmış en büyük bilim kitaplarından birini "İnsan Vücudunun Yapısı"nı yayımladı.

İngiliz tıp bilgini William Harvey (1578-1659), kanın kalp aracılığıyla bütün vücuda nasıl pompalandığını ve hangi yolu izleyerek dolaşımını tamamladığını açıkladı. Harvey, "Kalbin Ve Kanın Hareketi Üzerine" adlı bir kitap yayımladı.

1846 yılında William Morton adlı Amerikalı bir hekim hastanın eter gazıyla uyutulduğu ilk ameliyatı gerçekleştirdi. Anestezisi adı verilen bu işlem tıbbın önemli bir parçası oldu. Anestezisi sayesinde hekimler hastalarını ağrı duyurmadan ameliyat edebiliyor.

Ayşegül Yılmaz